

2019-10-29

Dnr Komm2019/00694

Miljödepartementet
Emelie Sjögren

Kärnavfallsrådets verksamhetsplan 2020

Inledning

Kärnavfallsrådet ska enligt Kommittédirektiv 2018:18 utreda och belysa frågor om hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall samt om avställning och rivning av kärntekniska anläggningar. Rådet ska lämna råd till regeringen i dessa frågor. Viktiga målgrupper utöver regeringen är berörda myndigheter, kärnkraftsindustrin, kommuner, intresserade organisationer samt politiker och massmedier. Rådet arbetar med och för sina målgrupper genom bland annat möten, seminarier, publikationer samt genom webbplatsen: www.karnavfallsradet.se

Kärnavfallsrådet är tvärvetenskapligt. Ledamöterna i rådet har hög kompetens inom naturvetenskap, teknik, samhällsvetenskap, juridik samt humaniora och kan göra ingående vetenskapliga analyser. Rådet strävar efter att bidra till att regeringen får ett bättre beslutsunderlag genom att studera frågor om kärnavfall och använt kärnbränsle utifrån ett brett perspektiv baserat på ledamöternas samlade kompetensområde.

För att bidra till kunskapsuppbyggnaden i Sverige följer rådet utvecklingen och diskussionen om hantering av kärnavfall och använt kärnbränsle i andra länder.

Förutom att beskriva rådets verksamhet är verksamhetsplanen underlag för budgetförslaget för 2020.¹

Under verksamhetsåret avser rådet främst att fokusera på följande områden:

- stödja regeringen i att bedöma Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökningar om tillstånd till slutförvar för använt kärnbränsle, som nu är i ett läge där regeringen ska fatta beslut och därför är extra viktigt
- publicera SOU:n Kunskapslägesrapport 2020 (Klr)
- granska SKB:s forskning, utveckling och demonstrationsprogram²

Rådets arbete 2020

1. Bedöma SKB:s arbete

Bedöma SKB:s ansökningar om tillstånd för slutförvar för använt kärnbränsle

Våren 2011 lämnade SKB sina ansökningar till Mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätt (mark- och miljödomstolen) och till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM). Huvudförhandling hölls under hösten 2017. Januari 2018 lämnade Mark- och miljödomstolen och SSM sina yttranden till regeringen som

¹ Dnr Komm2019/00694

² SKB:s Program för forskning, utveckling och demonstration av metoder för hantering och slutförvaring av kärnavfall.

beslutar om eventuell tillåtlighet enligt miljöbalken³ och tillstånd enligt kärntekniklagen⁴. Rådet ska enligt direktiv 2018:18 lämna råd till regeringen i frågor om använt kärnbränsle. Kärnavfallsrådet avser att stödja regeringen med en belysning av frågor genom till exempel seminarier, hearings och publikationer.

Bedöma SKB:s ansökningar om Slutförvar för låg- och medelaktivt avfall (SFR)

SKB lämnade sina ansökningar om att bygga ut Slutförvaret för kortlivat låg- och medelaktivt avfall (SFR) till mark- och miljödomstolen och till SSM under 2014. Mark och miljödomstolen har hållit huvudförhandlingar i målet under 2019. Regeringen har med stöd av 17 kap. 3 § miljöbalken beslutat att tillåtligheten av den planerade utbyggnaden ska prövas av regeringen enligt 17 kap. miljöbalken. Rådet ska enligt direktiv 2018:18 lämna råd till regeringen i frågor om kärnavfall. Kärnavfallsrådet avser att stödja regeringen med en belysning av frågor genom till exempel seminarier, hearings och publikationer.

Bedöma Fud-program 2019

I september 2019 publicerade SKB sitt program för forskning, utveckling och demonstration av metoder för hantering och slutförvaring av kärnavfall (Fud-program 2019)⁵. Kärnavfallsrådet har till uppgift att göra en självständig bedömning av SKB:s Fud-program och att lämna sitt yttrande till regeringen. Under vintern och våren kommer rådet att genomföra sin granskning av programmets delar där rådet har specialkompetens. Granskningen publiceras under juni 2020 i serien Statens Offentliga Utredningar (SOU).

Följa planeringen av slutförvar för långlivat radioaktivt avfall (SFL)

Slutförvaret för långlivat avfall är det slutförvar som kommer att tas i drift sist. SKB har ett förslag till förvarskoncept som de har utvärderat med avseende på säkerheten efter förslutning. SKB beräknar att förvaret ska tas i drift tidigast 2045. Någon platsvalsprocess har ännu inte påbörjats. Rådet kommer att följa planerna för detta slutförvar och även stödja regeringen med en belysning av frågor genom till exempel seminarier, hearings och publikationer.

Följa arbetet med avveckling och rivning

Rådet ska enligt direktiv 2018:18 lämna råd till regeringen i frågor om avställning och rivning av kärntekniska anläggningar. Rådet kommer att fortsätta följa arbetet med avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar i Sverige och i andra länder och planerar att genomföra både nationella och internationella studiebesök. Bland annat så planeras ett studiebesök till Barsebäck.

2. Publikationer

Kunskapslägesrapport 2020 (Klr)

I februari vartannat år (fr.om. 2018) redovisar rådet föregående två års arbeten samt sin självständiga bedömning av det aktuella läget inom kärnavfallsområdet i en kunskapslägesrapport som publiceras i serien Statens Offentliga Utredningar. Syftet med Klr 2020 är att belysa viktiga frågor kring regeringens beslut om eventuell tillåtlighet/tillstånd till SKB:s ansökan om ett slutförvar för använt kärnbränsle. I Klr 2020 kommer Kärnavfallsrådet att lyfta och bredda frågor som uppmärksammats tidigare och som rådet fortfarande anser är viktiga för att SKB ska ha förutsättning att bygga ett säkert slutförvar. Kunskapslägesrapporten kommer under året att följas upp genom seminarier och möten.

³ Miljöbalk (1998:808)

⁴ Lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

⁵ Enligt 25 § förordningen (1984:14) om kärnteknisk verksamhet

För att följa upp delar av det som skrivs i Kunskapslägesrapporten planerar rådet att under 2020 publicera en rapport om långsiktig kompetensförsörjning inom kärnkrafts- och kärnavfallsområdena.

Övriga rapporter

Rådet kommer eventuellt att publicera ytterligare rapporter än de som beskrivits ovan. Vid behov kan rådet anlita externa experter för att skriva rapporter om ämnen som behöver undersökas närmare.

Informationsblad publiceras på rådets webbplats.

3. Seminarier och möten

Enligt Kärnavfallsrådets direktiv ska rådet utreda och belysa viktiga frågor genom utfrågningar och seminarier.

Kärnavfallsrådet planerar att anordna lunchseminarier på universitet och högskolor för att nå unga personer samt för att undersöka vilka frågor de tycker är extra viktiga.

Under sommaren 2020 planerar rådet att anordna seminarier vid Almedalsveckan. Syftet är huvudsakligen att nå målgruppen politiker.

För att förbättra och bredda/fördjupa rådets kunskapslägesrapport 2022 planerar rådet att anordna ett antal seminarier, workshops och andra undersökningar.

Kärnavfallsrådet har planer för ytterligare seminarier som ännu inte har beslutats.

I rådets uppdrag ingår att ha en regelbunden dialog med regeringen och övriga målgrupper. Under 2020 avser rådet att presentera en uppdaterad lägesbeskrivning för politiker vid bl.a. Miljödepartementet, Forsvarsutskottet och berörda kommuner.

Löpande under året planerar rådet att genomföra ytterligare möten med sina målgrupper.

Kärnavfallsrådet kommer att ha 6 interna rådsmöten under 2020:

Rådsmöte 1: 28 januari

Rådsmöte 2: 24, 25, 26 mars (planerat internat)

Rådsmöte 3: 12 maj

Rådsmöte 4: 1 september

Rådsmöte 5: 20, 21, 22 oktober (planerad studieresa)

Rådsmöte 6: 1 december

4. Omvärldsbevakning och studiebesök

För att få kunskap om läget i andra länder åker rådet på studiebesök, är med i internationella arbetsgrupper och medverkar vid internationella konferenser. Destination för studiebesök kommer att bestämmas i början av verksamhetsåret. Kärnavfallsrådet kommer under 2020 att uppdatera den översikt av åtta länder⁶ (Finland, Tyskland, Schweiz, Spanien, Tjeckien, Frankrike och Storbritannien)

⁶ https://www.karnavfallsradet.se/sites/default/files/documents/rapport_2019_1.pdf

som publicerades under 2019. Rapporten kommer att uppdateras med ny information och eventuellt med beskrivning av ytterligare länder.

OECD/NEA (OECD Nuclear Energy Agency)

Kärnavfallsrådet ingår i Advisory Bodies to Governments (ABG) som är ett samarbete mellan OECD/NEA, Kärnavfallsrådet och motsvarande rådgivande organisationer i USA, Storbritannien, Schweiz, Frankrike och Tyskland. Under sommaren 2020 har rådet för avsikt att medverka vid det årliga mötet som organisationen arrangerar i USA.

Kärnavfallsrådet ingår även i OECD/NEA Forum on Stakeholder Confidence (FSC) och Information, Data and Knowledge Management (IDKM) och har för avsikt att medverka vid de möten som arrangeras.

Internationella konferenser

Rådets ledamöter och kansli deltar i relevanta seminarier och konferenser.

5. Övrigt

Webbplats

På webbplatsen publicerar rådet rapporter, protokoll, yttranden och andra publikationer. Där publiceras även information kring rådets seminarier och annan verksamhet. Det finns en engelsk version av webbplatsen där ett urval av engelska publikationer och annan information publiceras.

Twitter

Rådet startade under 2019 ett twitterkonto. Syftet är främst att leda trafiken in på rådets hemsida: www.karnavfallsradet.se

Twitter kommer att användas i de fall rådet anser det befogat.

Remissärenden

Kärnavfallsrådet svarar under året på remisser från olika myndigheter.

Carl Reinhold Bråkenhielm

Kärnavfallsrådets ordförande

Peter Andersson

Kärnavfallsrådets kanslichef